

EUGENIU COȘERIU, O EVOCARE

RUDOLF WINDISCH*

Pentru romaniștii din Germania, lucrările lui Eugeniu Coșeriu, decedat în 2002, nu au nevoie de o recomandare specială. Aceștia fie l-au citit pe Coșeriu, poate cu interes și cu consecințe pozitive, fie sunt siguri că nu pot avea vreun interes special pentru el, oricare ar fi argumentarea în acest sens. Pare de aceea inutil să dorim să trezim interesul acestor două grupuri de cititori pentru o privire asupra prelegerii despre latina populară ținută cândva de Coșeriu și apărută în 2008 la Tübingen, sub îngrijirea lui Hansbert Bertsch¹. Avem în vedere un alt grup-țintă. După ce Universitatea din Cluj-Napoca a organizat la Cluj, la sfârșitul lui septembrie 2009, a II-a ediție a Colocviului Internațional „Eugenio Coseriu”, cu participarea unei serii de foști discipoli ai lui Coșeriu din Germania și din diferite țări romanice, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași nu a lăsat să îi scape prilejul de a organiza, în perioada 27–29 iulie 2011, un colocviu internațional cu ocazia aniversării a 90 de ani de la nașterea lui Eugeniu Coșeriu. Manifestarea s-a desfășurat atât la Iași, cât și la Bălți, în Republica Moldova, cu colaborarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți. Alegerea acestui loc are o explicație simplă: Coșeriu s-a născut în 1921 la Mihăileni, un sat de dincolo de Prut, în Moldova (Basarabia), pe atunci provincie a României. Aici a urmat mai întâi școala satească, transformată ulterior în liceul denumit astăzi, după numele lui, Liceul „Eugeniu Coșeriu”. Studiile liceale le-a urmat la liceul din Bălți, pentru a merge apoi la Iași, unde și-a început studiile universitare.

Inițiativa și conducerea organizării colocviului au fost asumate de profesorul Eugen Munteanu de la Iași, director al Institutului de Filologie Română „A. Philippide” al Academiei Române, în colaborare cu rectorul Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți,

* Philosophische Fakultät, Universität Rostock, Rostock, August-Bebel-Str. 28, Deutschland.

¹ Eugenio Coseriu, *Lateinisch–Romanisch. Vorlesungen und Abhandlungen zum sogenannten Vulgärlatein und zur Entstehung der romanischen Sprachen*, bearbeitet und herausgegeben von Hansbert Bertsch, Tübingen, Gunter Narr Verlag, 2008 („Schriften des Eugenio-Coseriu-Archivs”, Band 1, herausgegeben von Johannes Kabatek, Tübingen).

ALIL, t. LI, 2011, București, p. 73–75

Moldova. Pe lângă numeroasele contribuții științifice prezentate la ambele universități, un eveniment emoționant l-a constituit pentru toți participanții excursia la Mihăileni, locul de naștere al lui Coșeriu, un sat românesc autentic, unde au fost vizitate fosta gospodărie țărănească a părinților și școala de odinioară, transformată astăzi în liceu. Un sătean venerabil, în vârstă de 92 de ani, fost coleg de școală al lui Coșeriu, a relatat câte ceva din zilele petrecute, ca școlar, alături de viitorul lingvist. Rudolf Windisch, un discipol de la Tübingen al lui Coșeriu, le-a povestit, la rândul său, sătenilor interesați câte ceva despre activitatea academică a maestrului în îndepărtatul Tübingen și despre sarcinile pe care profesorul Coșeriu le trasa elevilor săi, înzestrându-i astfel cu o pregătire bună, care i-a ajutat ulterior în propria lor activitate academică la diferite universități.

În timpul colocviului de la Iași, anunțarea iminentei apariții în limba română a *Istoriei filosofiei limbajului* a lui Coșeriu s-a impus ca un remarcabil *highlight* al programului. Alături de profesorii Ștefan Afloroaei și Eugen Munteanu, ca să vorbească despre începuturile acestei opere, ca „martor ocular”, a fost convocat Rudolf Windisch. Alți discipoli direcți ai lui Coșeriu nu au fost prezenți în Iași, așa încât Windisch, deopotrivă și ca reprezentant al tuturor studenți de odinioară de la Tübingen, a trebuit să arunce o privire retrospectivă asupra formării academice a acestora sub conducerea lui Coșeriu, precum și asupra contactelor personale cu magistrul în micul oraș din Suabia.

Publicul s-a arătat interesat și de istoria editării cursurilor de *filosofie a limbajului* pe care doi studenți, Rudolf Windisch și Gunther Narr (întemeietorul de mai târziu al editurii „Gunther Narr” din Tübingen), au efectuat-o mai întâi în formă manuscrisă, iar apoi au difuzat-o printre toți studenții de la romanistică din Germania, ca reproducere fotomecanică multiplicată. Dincolo de calitatea acestei ediții – reproducere a conferințelor lui Coșeriu după audiția în timpul cursului –, cei doi editori amatori își pot asuma cel puțin meritul de a fi adus o contribuție la cunoașterea în medii mai largi a activității sale didactice, la începutul anilor '70, când Coșeriu nu era încă, poate, în Germania „universal cunoscut”.

Poate că din discuțiile dintre reprezentanții celor două universități, din România și din Moldova, se va naște posibilitatea ca, printr-o colaborare între Iași și Bălți, să fie transpuse în limba română și alte lucrări ale lui Coșeriu, ca de exemplu cursul său despre *latina populară*, pe care îl vom prezenta în cuprinsul volumului de față printr-o scurtă recenzie, potrivit mottoului, valabil și pentru cititorii de odinioară: *Coseriu revisited*.

În ciuda tuturor condițiilor vitrege din anii premergători lui 1989, Coșeriu a trezit încă de timpuriu un mare interes în patria sa printre lingviști și romaniști. Astfel, multă vreme, pentru colegii români a persistat o problemă, unele publicații și cărți de specialitate apărute în Occident le erau adesea greu accesibile. Desigur, și competența lingvistică a celor interesați a reprezentat un oarecare impediment, de vreme ce Coșeriu și-a scris multe din opere de preferință în limba germană, în timp ce româna a fost neglijată. Din această perspectivă, s-a conturat proiectul de a pregăti și edita la Iași o versiune românească a cursului lui Coșeriu despre latina populară, publicat la Tübingen în anul 2008.

EUGENIO COSERIU, A REMEMBER**ABSTRACT**

The article gives a general account of the Colloquium, emphasizing on the inquiries focused on Coseriu's posterity. It is also discussed the disparity between the Romanian editions and translations of Coseriu's texts and the ones accomplished in other languages as German.

Key-words: *Eugenio Coseriu, Tübingen, professor, disciples, philosophy of language.*